

Informatieblad

Kaders voor de richtlijn 1Gezin1Plan en het
voeren van regie

1GEZIN1PLAN

1HUISHOUDEN1PLAN

VOOR BURGERS VAN -9 MAANDEN TOT 100 JAAR

Colofon

Uitgever:	RDOG Hollands Midden en Nathalie Sie Training en Advies
Ontwikkeling:	Petra de Jong en Nathalie Sie
Uitgave:	2019, versie 6
Contact:	Petra de Jong, petra@1gezin1plan.nu Nathalie Sie, nathalie@1gezin1plan.nu Liane Jansen, liane@1gezin1plan.nu
Informatie:	Voor actuele informatie over de richtlijn, implementatie en scholingen: https://1gezin1plan.nu
Serie:	Dit document is onderdeel van informatie over de aanpak 1Gezin1Plan.
Gebruik door derden:	Met bronvermelding mogen uit dit document teksten en formats vrij worden gebruikt en aangepast.

Inhoudsopgave

Kaders voor de richtlijn 1Gezin1Plan en het voeren van regie.....	4
1. Doelgroep kwetsbare burgers van het Toezicht Sociaal Domein.....	4
2. Doelgroep zeer kwetsbare burgers van de VNG	6
3. Meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling	8
4. Onderzoek ‘Leren van calamiteiten 2’ van Toezicht Sociaal Domein	8
5. Beoordeling handleiding 1Gezin1Plan door Toezicht Sociaal Domein en Samenwerkend Toezicht Jeugd	9
6. AVE Model (Aanpak Voorkoming Escalatie).....	9
7. Richtlijnen	9
8. Competentieprofielen.....	9

Kaders voor de richtlijn 1Gezin1Plan en het voeren van regie

De richtlijn 1Gezin1Plan¹ is beschreven op <https://1gezin1plan.nu> en ontwikkeld samen met het sociaal domein, de veiligheidsketen en gemeenten. Professionals, aandachtsfunctionarissen 1Gezin1Plan, professionals en het implementatieteam 1Gezin1Plan zijn vanaf 2012 gezamenlijk bezig met de doorontwikkeling van de richtlijn.

Hieronder worden acht kaders beschreven wanneer het voeren van regie zeker van toepassing is. Uit onderzoek² is gebleken dat in bepaalde situaties veiligheid niet kan worden bewerkstelligd zonder het voeren van regie en het monitoren van de situatie. In andere gevallen kan regie voeren en monitoren een bijdrage leveren aan kwalitatief goede ondersteuning en hulp.

Deze kaders onderbouwen de richtlijn 1Gezin1Plan:

1. Doelgroep kwetsbare burgers van het Toezicht Sociaal Domein
2. Doelgroep zeer kwetsbare burgers van de VNG
3. Meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling
4. Onderzoek 'Leren van calamiteiten 2' van Toezicht Sociaal Domein
5. Beoordeling handleiding 1Gezin1Plan door Toezicht Sociaal Domein
6. AVE Model (Aanpak Voorkoming Escalatie)
7. Richtlijnen
8. Competentieprofielen

1. Doelgroep kwetsbare burgers van het Toezicht Sociaal Domein

1Gezin1Plan is bedoeld voor alle burgers tussen -9 maanden en 100 jaar met een (mogelijke) kwetsbaarheid. Onderstaand geeft Toezicht Sociaal Domein aan voor welke kwetsbare gezinnen regie in ieder geval van toepassing is. Daaronder wordt de essentiële verbreding gemaakt naar kwetsbare huishoudens.

Kwetsbare gezinnen³

Kwetsbare gezinnen zijn huishoudens die in mindere mate zelfredzaam zijn. Ze kunnen daardoor niet volwaardig en actief participeren in de samenleving en hebben verschillende problemen. Deze gezinnen hebben vaak op verschillende leefgebieden zorg en ondersteuning nodig.

---

¹ De richtlijn 1Gezin1Plan, ook genoemd 1Huishouden1Plan, is voor burgers tussen -9 maanden tot 100 jaar.

² TSD en Ministerie VWS (Juli 2019). Leren van calamiteiten2, Geraadpleegd van: <http://online-publicaties.nl/lerenvancalamiteiten2/>

³ Toezicht Sociaal Domein (mei 2019). Regie Sociaal Domein. Geraadpleegd van: <http://www.regiesociaaldomein.nl/achtergrond/kwetsbare-gezinnen>

In deze gezinnen kan het recht van kinderen om gezond en veilig op te groeien en te groeien naar zelfredzaamheid en zelfstandigheid, worden bedreigd. Als kinderen geen passende, samenhangende en effectieve zorg en ondersteuning krijgen, kunnen ze in een steeds kwetsbaardere positie terecht komen.

Deze gezinnen blijken vaak moeite te hebben met het zelf formuleren van hun hulpvraag en het organiseren van passende zorg en ondersteuning voor henzelf en voor hun kinderen. Dit geldt nog meer als bij de ouder(s) sprake is van een verstandelijke beperking of een psychiatrisch probleem. Vaak komt de hulpvraag van de ouder(s) niet overeen met de hulpvraag van het kind. Kwetsbare gezinnen vertonen daarnaast vaak zorgmijdend gedrag.

Dan is een patroon te zien van het accepteren van bepaalde vormen van hulp (bijvoorbeeld in crisissituaties rondom financiën), zonder dat voor de onderliggende problematiek passende zorg en ondersteuning wordt ingezet en/of aanvaard. De ingezette zorg en ondersteuning heeft dan onvoldoende effect en is niet bestendig genoeg om de problemen op de langere termijn op te lossen of beheersbaar te maken.

(Zeer) Kwetsbare huishoudens

Vanuit de visie 1Gezin1Plan zijn alle burgers tussen -9 maanden en 100 jaar kwetsbaar die vallen binnen bovenstaande criteria.

Huishoudens waarbij:

- gezinsleden in mindere mate zelfredzaam zijn, niet volwaardig en actief participeren in de maatschappij;
- er zorgen zijn en waarbij op verschillende leefgebieden zorg en ondersteuning nodig is;
- gezinsleden in een onveilige en/of ongezonde situatie leven en geen passende, samenhangende en effectieve zorg en ondersteuning krijgen, waardoor ze in een steeds kwetsbaardere positie terecht komen;
- gezinsleden moeite hebben met het zelf formuleren van hun hulpvraag en het organiseren van passende zorg en ondersteuning voor henzelf en familieleden;
- gezinsleden daarnaast soms zorgmijdend gedrag vertonen;
- de ingezette zorg en ondersteuning onvoldoende effect heeft en niet bestendig genoeg is om de problemen op de langere termijn op te lossen of beheersbaar te maken.

2. Doelgroep zeer kwetsbare burgers van de VNG⁴

De hier geformuleerde algemene uitgangspunten zijn te beschouwen als richtlijnen voor goede ondersteuning van professionals voor zeer kwetsbare burgers. Dit is te realiseren door keuzes bij de toegang en via inkoop/subsidiering van ondersteuning.

De cliënt heeft de regie

- Het professioneel handelen is gericht op het behoud, het herstel en versterken van de eigen regie van de cliënt en het versterken van het sociale netwerk en de veerkracht. Er wordt uitgegaan van wat een cliënt wil en belangrijk vindt. Als het handelen van de cliënt een ernstig gevaar oplevert voor hem en/of zijn omgeving dan moet de professional actie ondernemen. Ondersteuning sluit aan bij de leefwereld van de cliënt, in taalgebruik, denkniveau, cultuur en tempo en houdt rekening met de levensfase en de eigen kracht van een cliënt.
- De ondersteuning wordt in samenspraak met de cliënt en/of zijn vertegenwoordiger en/of zijn mantelzorger opgesteld, uitgevoerd en geëvalueerd. Het ondersteuningsplan is raadpleegbaar voor alle betrokkenen.

De ondersteuning is veilig

- De relatie tussen cliënt en professional is voor de cliënt vertrouwd en stabiel. Wijzigingen in gemaakte afspraken tussen cliënt en professional worden tijdig en op een bij de cliënt passende manier gemeld.
- De professional is in staat ervoor te zorgen dat de relatie voor beide veilig is zowel lichamelijk als mentaal.
- Er is overeenstemming met de cliënt over welke informatie gedeeld wordt en met wie. Met in achtname van de privacywetgeving.
- De professional onderneemt actie bij gesignaleerde onveiligheid in de leefsituatie en het sociale netwerk van de cliënt. Conform de meldcode Huiselijk geweld en kindermishandeling⁵

De ondersteuning garandeert continuïteit, samenhang en resultaten

- De professional heeft de kennis, houding en vaardigheden voor de betreffende hulpvraag en cliënt en onderhoudt deze. De professional krijgt de ruimte om hierin zelf keuzes te maken.
- De ondersteuning van de professional in relatie met de cliënt is aantoonbaar gericht op het behalen van de afgesproken resultaten en dit wordt geëvalueerd en indien nodig bijgesteld.

---

⁴ Vereniging van Nederlandse Gemeenten (2014). Model basisset kwaliteitseisen Wmo-ondersteuning voor zeer kwetsbare burgers. Geraadpleegd van: <https://vng.nl/onderwerpenindex/maatschappelijke-ondersteuning/inkoop-kwaliteit-en-toezicht/brieven/model-basisset-kwaliteitseisen-wmo-ondersteuning-voor-zeer-kwetsbare-burgers>

⁵ .Hierbij is ook inbegrepen de inschatting van tijdelijk of structureel en het op- en afschalen van ondersteuning.

- De professional is op de hoogte van de andere hulpverleners die bij een cliënt betrokken zijn. Hij consulteert andere hulpverleners bij vragen en werkt samen waar dat zinvol is voor de doelstellingen van de cliënt.
- Bij de toegang wordt bepaald waar een eerst verantwoordelijke ondersteuner wordt aangewezen. Dit is een professional in dienst van een aanbieder of het toegangskloket. De eerst verantwoordelijke ondersteuner is aanspreekpunt voor de cliënt en onderhoudt contact met de sociale omgeving van de cliënt.
- De organisatie heeft een toegankelijke klachtenprocedure die onafhankelijke afhandeling van klachten garandeert en waarvan de cliënt en/of zijn vertegenwoordiger en de mantelzorger op de hoogte zijn.

Het begrip ‘zeer kwetsbaar’

Wmo-ondersteuning is bedoeld voor kwetsbare burgers. Mensen die onvoldoende hulpbronnen hebben om op eigen kracht bepaalde moeilijkheden en tegenslagen te overwinnen en om hun leven op de door hen gewenste manier vorm te geven.

Mensen kunnen worden ingedeeld in de groep zeer kwetsbaar als er sprake is van samenhang in of risico's op de volgende aspecten:

- Een beperkte sociale steunstructuur (weinig betekenisvolle sociale relaties)
- Weinig veerkracht (de draaglast is groter dan de draagkracht)
- Gering vermogen tot eigen regie voeren (in beperkte mate eigen wensen en behoeften duidelijk kunnen maken)

Deze definitie betekent dat de mate van kwetsbaarheid sterk afhangt van de persoonlijke omstandigheden van een cliënt en zijn huishouden. Het legt daardoor de nadruk op een individuele beoordeling. Om te bepalen of een cliënt in de categorie ‘zeer kwetsbaar’ valt, is onderzoek naar de drie genoemde punten nodig.

Dit onderzoek moet gedaan worden bij de beoordeling van een aanvraag en kan ook aan de orde komen bij het eerste contact, het keukentafelgesprek. Als uitkomst van het keukentafelgesprek kan regie voeren in samenspraak met de cliënt nodig zijn. Op dat moment kan 1Gezin1Plan worden ingezet.

3. Meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling

De wet verplichte meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling beschrijft in het afwegingskader de vereisten voor goede hulp. In deze vereisten wordt specifiek aandacht besteed aan de noodzaak van het voeren van regie. Daarnaast kunnen deze vereisten alleen goed worden uitgezet wanneer er regie wordt gevoerd en de hulpverlening wordt gemonitord.

Vereisten voor goede hulp

- Er is voldoende zicht op (on)veiligheid in het heden;
- Er is voldoende zicht op onveilige gebeurtenissen in het verleden (waaronder eerdere meldingen);
- Alle betrokken professionals hebben de focus op het stoppen van geweld en een (duurzaam) herstel van de veiligheid;
- Hulp is gericht op het versterken van de veerkracht en het herstel van de schade die is veroorzaakt door (de dreiging van) huiselijk geweld en/of kindermishandeling bij de betrokkene(n);
- Er is sprake van een gezamenlijke analyse en plan met doelen en evaluatiemomenten van de professionals. Dit plan is op maat gemaakt met alle betrokkenen binnen het gezin of huishouden;
- Indien meerdere professionals betrokken zijn, zijn er afspraken over samenwerking en casusregie op de veiligheid (en multidisciplinaire) hulpverlening.

4. Onderzoek 'Leren van calamiteiten 2' van Toezicht Sociaal Domein

Regie geeft samenhang. 'Leren van calamiteiten 2' is een onderzoek naar ernstige calamiteiten binnen huishoudens waarbij drie uitgangspunten (rode draden) opgesteld door het Toezicht Sociaal Domein⁶. Deze uitgangspunten zijn cruciaal als we werken aan veiligheid binnen huishoudens. Het blijkt dat bij alle onderzochte en ernstige incidenten binnen een huishouden (sommige met dodelijke afloop) samenhang structureel ontbreekt. Deze uitgangspunten zijn opgenomen in de richtlijn 1Gezin1Plan.

---

⁶ TSD en Ministerie VWS (Juli 2019). Leren van calamiteiten2, Geraadpleegd van: <http://online-publicaties.nl/lerenvancalamiteiten2/>

5. Beoordeling handleiding 1Gezin1Plan door Toezicht Sociaal Domein en Samenwerkend Toezicht Jeugd

Toezicht Sociaal Domein en Samenwerkend Toezicht Jeugd hebben in 2019 de Sociaal Teams in Gouda onderzocht op de effectiviteit van de zorg en ondersteuning aan die kwetsbare gezinnen wordt geboden. In dit onderzoek is de voorgaand richtlijn, de handleiding 1Gezin1Plan, meegenomen. De verbetervoorstellen zijn verwerkt in de huidige richtlijn.

6. AVE Model (Aanpak Voorkoming Escalatie)

Het AVE model⁷ geeft een visie op het voeren van regie. Deze visie is uitgewerkt in een vijf fasen model waarin regie en (de)escalatie wordt beschreven. Het doel is het voorkómen van een dreigend escalerende situatie en het beperken en beëindigen van een escalerende situatie.

7. Richtlijnen

Deze richtlijnen onderbouwen het handelen van professionals binnen de richtlijn 1Gezin1Plan:

Jeugdhulp en Jeugdbescherming⁸

- Samen met ouders en jeugdige beslissen over passende hulp
- Multiprobleemgezinnen
- Kindermishandeling

Jeugdgezondheidszorg⁹:

- Opvoedondersteuning
- Psychosociale problemen
- Kindermishandeling

8. Competentieprofielen

De volgende profielen bieden kader voor het competentieprofiel van de proces- en casusregisseur 1Gezin1Plan:

- Competentieprofiel HBO Jeugd- en gezinsprofessionals¹⁰
- Beroepscompetentieprofiel voor de sociaal werker¹¹
- Competenties Regisseur vanuit Toezicht Sociaal Domein¹²

---

⁷ Gemeente Leeuwarden en NDSJ, juli 2019. AVE Aanpak Voorkoming Escalatie. Geraadpleegd van:

<https://vng.nl/files/vng/publicaties/2015/20150217-ave-aanpak-voorkoming-escalatie-2def.pdf>

⁸ NIP, BPSW, NPO (juli 2019). Richtlijnen Jeugdhulp en jeugdbescherming. Geraadpleegd van: <http://richtlijnenjeugdhulp.nl>

⁹ NCJ (juli 2019). Richtlijnen. Geraadpleegd van: <https://www.ncj.nl/richtlijnen/>

¹⁰ Beroepsvereniging voor Professionals in Sociaal Werk (BPSW) (juli 2019). Competentieprofiel HBO Jeugd- en gezinswerkers. Geraadpleegd van: <https://professionaliseringjeugdhulp.nl/assets/pdf-overig/20171005-competentieprofiel-hbo-professionals-in-jeugdhulp-en-jeugdbescherming-versie-1-1.pdf>

¹¹ Movisie en Desartes (juli 2019). Beroepscompetentieprofiel voor de sociaal werker. Geraadpleegd van:

<https://www.sociaalwerk nederland.nl/?file=15784&m=1521200969&action=file.download>

¹² Toezicht Sociaal Domein (juli 2019). Regie Sociaal Domein. Geraadpleegd van: <https://www.toezichtsociaaldomein.nl>